ASOS JOURNAL
The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 2, Sayı: 2/2, Haziran 2014, s.302-317

Murat BAŞAR[1]
Cemil ŞAHİN[2]
Durdağı AKAN[3]

OKULLARIN ENTELEKTÜEL SERMAYELERİ İLE ÖRGÜTSEL İMAJLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

Özet

Tarama modeliyle yapılan bu çalışmada okulların entelektüel sermayeleri ile örgütsel imajları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmaya Erzurum il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan 441 öğretmen katılmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler SPSS 19 paket programında değerlendirilmiştir. Yapılan temel bileşenler analizi sonucunda, entelektüel sermayenin yapısal sermaye, ilişkisel sermaye, bilişim(bilgi teknolojilerini kullanma), insan sermayesi ve arge'den oluştuğu tespit edilmiştir. Örgütsel imaj ise çalışma ortamı, yönetim kalitesi, finansal sağlamlık, duygusal cazibe, hizmet kalitesi ve toplumsal sorumluluktan oluşmaktadır. Bu çalışmada t testi, tek yönlü varyans analizi (Anova), korelasyon ve regresyon analizi yapılmıştır. Entelektüel sermaye ve örgütsel imaj ölçeğinin Alpha güvenirlik değeri .95, KMO değeri .96 bulunmuştur. Okulların entelektüel sermayesi ile örgütsel imajları arasında güçlü bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Okulların entelektüel sermaye alt boyutları örgütsel imajın %75'ini açıklarken örgütsel imajının alt boyutları entelektüel sermayenin %88'ini açıklamaktadır. Okulların entelektüel sermayesi arttıkça okulların örgütsel imajının da artmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Entelektüel Sermaye, Örgütsel İmaj, Okul

1Yrd. Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, muratbasar64@gmail.com
[2] Yrd. Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, csahin29@gmail.com
3Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, durdagiakan@atauni.edu.tr

THE RELATIONSHIP BETWEEN INTELECTUAL CAPITAL OF SCHOOLS AND ORGANIZATIONAL IMAGE BASED ON PERCEPTIONS OF TEACHERS

Abstract

The relationship between ıntellectual capital and image of schools has been investigated in this study of scanning model. 441 teachers who are working in primary schools of Erzurum province participated to this study. The data obtained from the participants were analyzed using SPSS 19 software package. As a result of the principal component analysis, it has been found that intellectual capital consists of share, structural capital, relational capital, information technology use, human capital, research and development. Organizational image consists of work environment, quality of management, financial stability, emotional appeal, quality of service, and social responsibility. In this research, t test, one-way analysis of variance (ANOVA), correlation and regression analysis were done. Alpha reliability value of intellectual capital and image capital scales was found as .95 and KMO value as .96. It has been found that there was a strong relationship between intellectualcapital of school and organizational image. While sub-dimensions of intellectual capital explained 75% of organizational image, sub-dimensions of organizational image explained 88 % of intellectual capital. It has been concluded that when intellectualcapital of schools becomes stronger, image of schools increases too.

Keywords: Intellectual Capital, Organizational Image, School

Giriş

Entelektüel Sermaye

Entelektüel sermaye; bir örgüt için değerli olan ve insan sermayesi, yapısal sermaye ve müşteri sermayesi şeklinde sınıflandırılabilen bilgidir (Edvinson ve Malone,1997). Diğer bir ifadeyle entelektüel sermaye, zenginlik yaratmak üzere kullanıma sokulabilen entelektüel varlıklar olarak bilgi, enformasyon, entelektüel mülkiyet ve deneyimdir (Stewart, 1997). Büyüközkan' a göre (2002) entelektüel sermaye, kâra dönüştürülebilen bilgidir ve bu bilgi, örgütün yeniliklerinin, teknolojilerinin, genel bilgilerinin, fikirlerinin, ilişkilerinin, süreçlerinin, yaratıcılıklarının ve yayınlarının bir bütünü olarak tanımlanabilir.

Örgütler açısından bilgi; örgüte değer yaratacak, organize edilebilen, gruplandırılabilen ve eyleme geçirilebilen veri olarak tanımlanmaktadır (Şanal, 2006). Entelektüel sermayenin bütün bilgi türlerini içine aldığını belirten Ruth ve Bukowitz (2001), aynı zamanda işletmenin norm ve değerlerini, kültürünü, grup dinamiklerini, bireysel yetenek ve yeterlikleri, kullanılan yazılım ve programları, süreç şemalarını da içine aldığını belirtmektedirler. Buna bağlı olarak yapısal sermaye, ilişkisel sermaye, beşeri (insan) sermaye, bilişim (bilgi teknolojilerini kullanma) ve araştırma ve geliştirme (ar-ge) kavramları, entelektüel sermayenin bileşenlerini oluşturduğu anlaşılmaktadır. Bununla beraber bir okul örgütünün sahip olduğu soyut değerlerin entelektüel sermaye olarak adlandırılması için, okulun stratejileri ve hedefleri bağlamında bir

katma değer ifade etmesi gerekmektedir. Entelektüel sermayenin “kâra dönüştürülebilen bilgi” şeklinde ifade edilmesinin altında yatan da bu anlayıştır. (Karakuş,2008).

Bu bağlamda okullara biçilen değer fiziki, sosyal ve entelektüel sermayenin varlık derecesine bağlıdır. Eğitim örgütlerinin maddi varlıkları sınırlıdır ve bina ve arsalarının dışında, maddi olarak büyük bir ekonomik değere sahip değillerdir. Bir okulu diğerlerinden ayıran ve değerli kılan sahip olduğu sosyal ve entelektüel sermayelerdir. Maddi olmayan varlıklar olan okulun örgüt kültürü, okulun ismi, okulun geçmişteki başarıları, sınavlarda ve yarışmalarda elde ettiği dereceler, yönetici ve öğretmenleri, mezunlarının bir üst eğitim kurumuna veya bir işe yerleşmesi gibi varlıklar, entelektüel sermaye unsurlarıdır (Şahin, Akan ve Başar, 2014). Çünkü bu unsurlar okulu marka haline getirirler.

Okul örgütünün en önemli kaynağı; bünyesinde çalışan iş görenlerin bilgi, beceri, yaratıcılık, insani ilişkileri güçlendirme, geleceğe yönelik tasarımlar yapma ve doğru kararlar verebilme yeterlikleridir (Harrold, 2000). İnsan sermayesine yapılan yatırım, örgütlerin uzun süre varlıklarını devam ettirebilmeleri ve verimliliklerini sürdürebilmeleri için ön koşuldur (Provo, 2000). Bu nedenle hiçbir örgüt insan kaynağının gelişimini şansa bırakmayı göze alamaz.

Yakın zamana kadar işletmelerin en önemli kaynağı olan klasik varlıklar, günümüzde bilgi kullanımının yaygın olduğu işletmelerde, hizmet sektöründe ve insan yoğun örgütler olan okul işletmelerinde yerini entelektüel varlıklara bırakmaktadır. Entelektüel sermayeye sahip olmayan işletmeler, yoğun rekabet ortamında tutunamayacaklardır. Çünkü bilgi güçtür, değiştirir ve diğer faktörlerin niteliğini de yükseltir (Şahin, 2011). Stewart, (1991) “entelektüel sermaye, geleceğin en değerli aktif varlığı haline gelecek, çok etkili bir rekabet silahı olacak ve bilişsel güç, her zaman önemli ve çok yararlı bir değer olacaktır.” Derken, bunun günümüzde gerçekleştiği ve eğitim örgütlerini de etkilediği görülmektedir. Bu nedenle eğitim örgütlerinde entelektüel sermaye yönetimi, okul yönetiminin başarısında ve amaçlara ulaşma derecesinde kilit bir rol üslenmektedir (Şahin, 2011).

Her okul, başarısını artırmak için entelektüel sermayesini oluşturması gerekir. Entelektüel sermayenin oluşturulmasında ise okul örgütleri insan sermayesini, yapısal sermayelerini ve ilişkisel sermayelerini artırmaları; bunun için de öğretmenlerin ders saatleri dışında okulda daha fazla zaman geçirmeleri sağlanmalıdır. Yönetici ve öğretmenlerin beraber daha fazla zaman geçirmeleri, sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetlerde bulunmaları, okulun sosyal sermayesini artırdığı gibi bütün boyutlarıyla okulun entelektüel sermayesini de artırmaktadır (Karakuş ve Çobanoğlu, 2013).

Nihayetinde entelektüel sermayenin oluşturulması ve kullanımında okul yöneticilerine büyük görevler düşmektedir. Bu görevlerin başında da entelektüel sermayenin en önemli öğesi olan insan sermayesinin yetiştirilmesi ve geliştirilmesi gelmektedir. Okul yöneticilerin insan sermayesinin yetiştirilmesi ve geliştirilmesi sürecindeki görevleri; hedefleri belirlemek, süreci belirlemek, hem parasal olarak hem de psikolojik olarak gerekli desteği sağlamak, gerçekçi beklentiler oluşturmak ve bu çalışmaların sürekli hale gelmesi için gayret göstermektir (Harrold, 2000).

Örgütsel İmaj

İnsanlar bir örgüt hakkında olumlu bir değer biçiyor ve bundan sürekli bahsediyorlarsa bu örgütün yüksek bir değere sahip olduğu gösterir (Lievens ve diğ..2007).Örgütün kurumsal değeri bir anlamda onun çevre tarafından algılanan imajını oluşturur.

İmaj bir kişi veya bir örgüt hakkında insanın zihninde oluşan düşüncelerdir (Dichter, 1985). Örgütsel imaj ise örgüt üyelerinin, dışarıdakilerin örgüt üyesi olarak kendileri hakkında ne düşündüğü ve kendilerini nasıl gördüğü konusunda yaptığı değerlendirmeyi ifade eder (Karabey ve İşcan 2007).

Örgüt hakkında oluşabilecek olumlu bir imaj algısının, örgüte ve bireylere birçok yararları vardır (Polat, 2011). Olumlu bir örgütsel imaj algısıyla, çalışanların işlerine karşı daha fazla olumlu tutum içinde olacakları, örgütlerine daha yüksek bir bağlılıkla bağlanabilecekleri ve iş tanımlarında yer almayan örgütsel vatandaşlık davranışı sergilemelerinde artış olabileceği beklenir (Gürbüz, 2010). Bu nedenle imajı, yönetimce kullanılması gereken stratejik öneme sahip bir araç olarak görmek gerekir (Erdoğan ve diğ. 2006).

Kriz dönemlerinde paydaş güvenini muhafaza etme ve istikrarı sağlama örgütsel işleyişe yön verir(Ferguson ve diğ. 2012). Dünya çapında bilinen büyük örgütler dahi, imajlarında herhangi bir olumsuzluk yaşadıklarında ekonomik kayıplara uğrayabilmektedirler. Bu nedenle örgütler, kurumsal imajlarını güçlendirmek için hizmet ettikleri kitlenin beklentilerini anlamaya çalışmaktadır. Kurumsal imaj ancak bu şekilde oluşturulur, yönetilir, korunur ve geliştirilebilir(Gürbüz, 2008).

İmaj yaratma ve imaj yönetim sürecini sürdürebilme maliyetli ve yoğun bir çabayı gerekli kılmaktadır. Bu alanda başarılı kurumların imaj yönetim süreçlerini yönetmek, sürdürebilir kılmak ve geliştirmek için büyük çaba ve paralar harcadıklarını söylemek mümkündür (Küçükaslan,2004).

Kurum imajını genel olarak değerlendirmesine yönelik olarak yapılan araştırmalar incelendiğinde, kurumun iyi yönetim tarzı, finansal gücü, yenilik yapma becerileri, nitelikli personeli kuruma çekme ve onları elde tutma becerileri, sosyal sorumluluk bilinci gibi kriterlerle değerlendirildikleri görülmektedir(Küçük, 2005).

Günümüz rekabet ortamında ortaya çıkan gelişmelerden, her alanda olduğu gibi eğitim alanı da etkilenmiştir. Öğrencilerin tercih ettikleri bir okul olmak için çevrede olumlu bir örgütsel imaj oluşturmak büyük önem taşımaktadır (Cerit,2006). Öğrencilerin ve velilerin okul tercihlerine ilişkin birçok özellik bulunmaktadır. Okulun köklü bir kurum olması, yabancı dil öğretim düzeyi, merkezi sınavlarda öğrenci başarısı, öğretim kadrosu, okulun eve yakınlığı ve eş-dost tavsiyesi, sayılabilecek başlıca özelliklerdir. Bu özelliklerden en belirleyici unsurun eş-dost tavsiyesinin olduğu görülmektedir. Bu tavsiyeler bireylerin kendi kafalarında oluşan imgelerden yola çıkarak yaptıkları yorumlara dayanmaktadır. Bireylerin kurum hakkında sahip oldukları imgelerin toplamı ise o kurumun imajına ilişkin oluşan toplu bir görüşü ortaya koymaktadır (Gürbüz, 2008).

İmaj bir örgütü diğerlerinden ayıran ve değerli kılan önemli bir özelliktir. Çalışanlar kurumları ile ilgili kendi imajlarını, kurumlarının kendi beklentilerine karşılık vermesi ölçüsünde ve kurumun dışarıdaki görüntüsünden etkilenerek oluşturmaktadırlar. Eğer çalışanların kendi kurumlarını algılamaları olumlu ise, bu durum çalışanların kurumla

bütünleşmelerine ve onların çok yönlü performanslarının artmasına neden olacaktır (Küçük, 2005).

Okulların entelektüel sermayesi ile kurumsal değeri arasında doğrudan bir ilişki olduğu varsayılmaktadır. Araştırmaya konu olan ve bir paydaş grubu olan öğretmenlerin çalışmakta oldukları okulun entelektüel sermayeleri ile zihinlerde oluşan imajları hakkındaki algının bilinmesi, okulların bu anlamda potansiyelleri ve güçleri hakkında önemli düzeyde bilgi elde etmemize yardımcı olacaktır.

Amaç

Bu çalışmada okul örgütünün en önemli öğelerinden biri olan öğretmenlerin görüşlerine göre **"ilköğretim** okullardaki entelektüel sermaye ve örgütsel imaj ilişkilerinin ve düzeyinin incelenmesi" amaçlanmaktadır.

Bu genel amaca bağlı olarak;

- İlköğretim okullarındaki entelektüel sermaye ile örgütsel imajın elde edilen verilere göre boyutları nelerdir?
- İlköğretim okullarındaki entelektüel sermaye ile örgütsel imaj boyutları aralarında önemli bir ilişki var mıdır?
- İlköğretim okullarındaki entelektüel sermayede öğretmenlerin;
  1. Eğitim düzeyine göre bir farklılaşma var mıdır?
  2. Hizmet yılına (kıdeme) göre bir farklılaşma var mıdır?
  3. Cinsiyete göre bir farklılaşma var mıdır?
  4. Branşlarına göre bir farklılaşma var mıdır?
- İlköğretim okullarının örgütsel imajı öğretmenlerin;
  1. Hizmet yılına (kıdeme) göre bir farklılaşma var mıdır?
  2. Bulunduğu okuldaki hizmet yılına göre bir farklılaşma var mıdır?
  3. Cinsiyete göre bir farklılaşma var mıdır?
  4. Branşa göre bir farklılaşma var mıdır?
- Entelektüel sermayenin yordanmasında örgütsel imaj unsurlarının yordayıcılık dereceleri nedir?
- Örgütsel imajın yordanmasında entelektüel sermaye unsurlarının yordayıcılık dereceleri nedir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2013).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Erzurum belediye sınırları içinde ilköğretim okullarda görev yapan öğretmenler oluştururken, araştırmanın örneklemini 441 öğretmen oluşturmaktadır.

Araştırmanın Modeli ve Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Araştırmalarda modeli araştırmacı ve araştırılan konuya bağlıdır. Araştırmacı araştıracağı konu hakkında sağlıklı veriler else etmek için konunun yapısına uygun modeli seçer. Uygun model araştırma için son derece önemlidir. Konuya uygunluğu nedeniyle araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2008). Okulların sosyal ve entelektüel sermaye düzeylerini belirlemek için Şahin (2011) tarafından geçerlik ve güvenirliği yapılmış olan "entelektüel sermaye" ölçeği ile Gürbüz (2008) tarafından geçerliği ve güvenirliği yapılmış olan "örgütsel imaj" ölçeği kullanılmıştır.

Ölçme aracı entelektüel sermaye boyutunda 51 sorudan, örgütsel imaj boyutu 45 sorudan oluşmaktadır. Edilen veriler SPSS19 paket programında değerlendirilmiştir. Alpha güvenirlik katsayısı da, 96 bulunmuştur. Anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm öğretmenlerin kişisel bilgilerinden, ikinci bölüm entelektüel sermaye sorularından, üçüncü bölüm okulların örgütsel imajını ölçmeye yönelik sorulardan oluşmuştur. Yapılan temel bileşenler analizi sonucunda, tablo 1'de görüldüğü gibi entelektüel sermayenin 5 boyutu ortaya çıkmıştır. Bu boyutlar *yapısal sermaye, ilişkisel sermaye, bilişim(bilgi teknolojilerini kullanma),insan sermayesi, arge,* şeklinde adlandırılmıştır. Tablo2'de görüldüğü örgütsel imaj da 6 boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar *çalışma ortamı, yönetim kalitesi, finansal sağlamlık duygusal cazibe, hizmet kalitesi ve toplumsal sorumluluk* diye adlandırılmıştır. Entelektüel sermayenin beş boyutun Alpha güvenirlik değeri. 89, KMO değeri .96 olarak bulunmuştur. Örgütsel imajın altı boyutunun Alpha güvenirlik değeri .95, KMO değeri .97 olarak tespit edilmiştir. Hem örgütsel imajı hem de örgütsel imaj boyutlarının Alpha güvenirlik değerinin .95, KMO değerinin .96 olduğu görülmüştür.

Tablo1.Okulların Entelektüel Sermaye Temel Bileşenler Analizi

Madde	Yapısal sermaye	İlişkisel Sermaye	Bilişim	İnsan Sermayesi	Arge
29	**753**				
31	**741**				
28	**739**				
30	**682**				
36	**668**				
32	**643**				
34	**634**				
38	**630**				
37	**618**				
35	**595**				
25	**585**				
27	**570**				
24	**537**				
33	**529**				
39	**500**				
26	**460**				
18		**736**			
19		**698**			
17		**684**			
23		**565**			
11		**551**			
10		**539**			
15		**534**			
22		**533**			
16		**527**			
14		**488**			
8		**468**			
48			**727**		
44			**724**		
49			**706**		
45			**652**		
50			**646**		
42			**625**		
47			**558**		
51			**466**		
43			**419**		
5				**696**	
6				**692**	
4				**671**	
7				**645**	
3				**613**	
9				**605**	
2				**596**	
1				**548**	
12				**540**	
13				**506**	
21					**677**
20					**675**
46					**579**
41					**544**
40					**542**

Tablo2.Okulların Örgütsel İmajı Temel Bileşenler Analizi

Madde	Çalışma Ortamı	Yönetim Kalitesi	Finansal Sağlamlık	Duygusal Cazibe	Hizmet Kalitesi	Toplumsal Sorumluluk
1	765					
2	760					
3	728					
6	675					
4	673					
19	582					
7	528					
18	526					
12	498					
11	482					
8	456					
5	425					
40		747				
41		730				
42		726				
43		683				
44		623				
45		604				
46		549				
37			805			
38			703			
35			692			
36			621			
34			622			
39			596			
16			519			
32				742		
27				608		
33				599		
30				543		
29				515		
31				512		
26				419		
14					609	
10					552	
15					551	
17					544	
22					540	
21					469	
9					463	
25					423	
23						751
28						643
24						615
13						431

Tablo1 ve tablo2'de Okulların entelektüel sermaye *ve* örgütsel imajı temel bileşenler analizine tabi tutuldu. Yapılan analiz sonucunda entelektüel sermaye; *yapısal sermaye, ilişkisel sermaye, bilişim, insan sermayesi ve arge* alt boyutlarından oluşmuştur. Okulların örgütsel imajı; *çalışma ortamı, yönetim kalitesi, finansal sağlamlık, duygusal cazibe, hizmet kalitesi ve toplumsal sorumluluk* boyutlarından oluşmuştur. Gürbüz'ün (2008) çalışmasında örgütsel imaj boyutları da bu şekilde oluşmuştur.

Tablo 3. Entelektüel Sermaye Ölçeği Maddelerinin Faktör Analizi İçin Açıklanan Toplam Varyans Yüzdeleri

	Başlangıç Öz Değerleri			Kareler Toplamı Çıkarımı			Toplam Karelerin Rotasyonu		
Faktörler	**Toplam**	**Varyans Yüzdesi**	**Toplanmış Varyans Yüzdesi**	**Toplam**	**Varyans Yüzdesi**	**Toplanmış Varyans Yüzdesi**	**Toplam**	**Varyans Yüzdesi**	**Toplanmış**
1	26.352	51.671	51,671	26.352	51.671	51,67	19,736	19,089	19,089
2	2.263	4.437	56,108	2.263	4.437	56,108	6,927	13,582	32,671
3	2.120	4.158	60,266	2.120	4.158	60,266	6,778	13,290	45,961
4	1.516	2.522	63,238	1.516	2.973	63,238	6,604	12,950	58,911
5	1.286	2.522	65,761	1.286	2.522	65,76	3,493	6,850	65,671
6	1.103	2.162	67,923						
7	.925	1.814	69,736						
8	.833	1.633	71,370						
9	.736	1.443	72,813						
10	.729	1.430	74,243						
11	.676	1.325	75,568						
12	.659	1.213	76,861						

Entelektüel sermaye ölçeğinin faktör analizi sonucunda entelektüel sermayenin beş boyutunun entelektüel sermayenin %66'sını açıkladığı görülmektedir. Uluslararası standardın %55 olduğu düşüldüğünde kullanılan ölçeğin oldukça yordayıcı olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Örgütsel İmaj Ölçeği Maddelerinin Faktör Analizi İçin Açıklanan Toplam Varyans Yüzdeleri

	Başlangıç Öz Değerleri			Kareler Toplamı Çıkarımı			Toplam Karelerin Rotasyonu		
Faktörler	**Toplam**	**Varyans Yüzdesi**	**Toplanmış Varyans Yüzdesi**	**Toplam**	**Varyans Yüzdesi**	**Toplanmış Varyans Yüzdesi**	**Toplam**	**Varyans Yüzdesi**	**Toplanmış Varyans Yüzdesi**
1	21.487	46.710	46,710	21.487	38.707	46,710	7,126	15,491	15,491
2	2.785	6.055	52,765	2.785	6.055	52,765	5,762	12,526	28,016
3	1.733	3.767	56,532	1.733	3.767	56,532	5,233	11,388	39,404
4	1.433	3.114	59,646	1.433	3.114	59,646	4,573	9,940	49,345
5	1.430	3.109	62,755	1.430	3.109	62,755	4,493	9,767	59,112
6	1.121	2.437	65,191	1,121	2.437	65.191	3,797	6,080	65,191
7	.980	2.130	67,322						
8	.925	2.011	69,333						
9	1.067	2.371	68,011						
10	.864	1.878	71,211						
11	.780	1.695	72,906						
12	.713	1.549	74,456						

Örgütsel imaj ölçeğinin faktör analizi sonucunda entelektüel sermayenin altı boyutunun okulların örgütsel imajının %65'ni açıkladığı görülmektedir. Uluslararası standardın %55 olduğu düşüldüğünde kullanılan ölçeğin oldukça yordayıcı olduğu görülmektedir.

BULGULAR

Tablo5. Boyutlar Arasındaki Korelasyon Matrisi

Boyutlar	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**
Yapısal Sermaye	-												
İlişkisel Sermaye	80	-											
Bilişim	79	75	-										
İnsan Sermayesi	81	81	69	-									
Arge	73	71	75	66	-								
Entelektüel Sermaye Toplam	95	92	87	89	82	-							
Çalışma ortamı	73	75	69	73	66	79	-						
Yönetim kalitesi	79	72	63	73	64	80	77	-					
Finansal sağlam.	68	60	52	61	73	70	62	71	-				
Duygusal cazibe	69	63	61	65	62	72	70	69	69	-			
Hizmet kalitesi	77	82	70	77	65	83	84	77	64	75	-		
Toplum.sorum.	59	55	55	55	53	62	63	60	54	63	64	-	
İmaj Toplam	83	80	73	79	75	87	91	89	81	85	91	74	**-**

N=441 p<01

Okulların entelektüel sermaye ile örgütsel imaj puanları arasındaki ilişkinin belirlenmesinde kullanılan Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Analizi sonuçlarına Tablo 5'te yer verilmiştir. Öğretmen algıları doğrultusunda elde edilen bulgulara göre, okulların örgütsel imajlarının tüm alt boyutlarıyla entelektüel sermayeleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Okulların entelektüel sermayesi ile örgütsel imaj ölçeği alt boyutlarından entelektüel sermaye ile yapısal sermaye [*r*=-.95], ilişkisel sermaye [*r*=-.92], bilişim (bilgi teknolojilerini kullanma) [*r*=-.87] insan sermayesi [*r*=-.89] ve arge[*r*=-.82], arasında anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Entelektüel sermaye toplamının en güçlü ilişkisinin yapısal sermaye boyutuyla olduğu görülmüştür.

. Okulların örgütsel imajı ile örgütsel imajı imaj ölçeği alt boyutlarından entelektüel sermaye ile Çalışma ortamı [*r*=-.91], yönetim kalitesi [*r*=-.89], finansal sağlamlık [*r*=-.81] duygusal cazibe [*r*=-.85] hizmet kalitesi [*r*=-.91] ve toplumsal sorumluluk[*r*=-.74], arasında anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. İmaj sermaye toplamının en güçlü ilişkisi çalışma ortamı ve hizmet kalitesi boyutlarıyla olduğu görülmüştür. Öğretmenler okulun imajında çalışma ortamının rahat, verimli olmasının ve hizmet kalitesinin iyi olmasının okulun imajını artırdığını düşünmektedirler.

Tablo6. Öğretmenlikte Geçen Hizmet Yılına Göre Entelektüel Sermaye Farklılaşma (Anova)

Boyut	Farkın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark I-J
Arge	Guruplar arası	12,219	4	3,055	4,957	001	1-5-21 yıl ve
		268,665	436	,616			üzeri
	Guruplar içi	280,883	440				6-10- 21 ve
	Toplam						üzeri

Öğretmenlerin hizmet yılına göre yapılan anaova testinde güven boyutunda p<05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur. Farkın kaynağını belirlemek için yapılan tukey testinde eğitim-öğretim faaliyetinde 21 ve daha üstü hizmette bulunmuş öğretmenler okulların entelektüel sermayesinde arge (araştırma geliştirme) faaliyetlerini mesleğe yeni başlamış 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlere göre daha fazla önemli görmektedir.

Tablo7. Bulunduğu Okulda Geçen Hizmet Yılına Göre Entelektüel Sermaye Farklılaşma (Anova)

Boyut	Farkın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark I-J
Arge	Guruplar arası	4,914	3	1,638	2,594	029	1-3-10 yıl ve
	Guruplar içi	275,970	437	,632			üzeri
	Toplam	280,883	440				

Bulunduğu okuldaki hizmet yılı değişkenine göre entelektüel sermayenin arge boyutunda p<05 düzeyinde fark bulunmuştur. Farkın kaynağını belirlemek için yapılan tukey testinde Bulunduğu okulda geçen hizmet süresi 10 ve daha üstü olan öğretmenler okulların entelektüel sermayesinde araştırma ve geliştirme faaliyetlerine aynı bulunduğu okulda göreve yeni başlamış 1-3 ve 6-10 yıl hizmete sahip öğretmenlere göre daha fazla önemli görmektedir. Öğretmenlerin aynı okulda hizmet süresi arttıkça araştırma geliştirme faaliyetlerine verilen önem de artmaktadır. Aynı eğitim kurumuna uzun süre emek vermiş öğretmenlerin arge çalışmalarının öneminin farkına vardığı söylenebilir.

Tablo8. Bulunduğu Okulda Geçen Hizmet Yılına Göre örgütsel imaj **Farklılaşma (Anova)**

Boyut	Farkın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark I-J
	Guruplar arası	11,300	3	3,767	5,022	002	1-3-10 yıl ve
Finansal	Guruplar içi	327,776	437	,750			üzeri
sağlamlık	Toplam	339,883	440				7-10-10 yıl
							üzeri
	Guruplar arası	5,608	3	1,869	3,209	023	1-3-10 yıl ve
Toplumsal	Guruplar içi	254,537	437	,582			üzeri
sorumluluk	Toplam	260,146	440				7-10-10 yıl
							üzeri

Bulunduğu okuldaki hizmet yılı değişkenine göre örgütsel imajının finansal sağlamlık ve toplumsal sorumluluk boyutunda p<05 düzeyinde fark bulunmuştur. Farkın kaynağını belirlemek için yapılan tukey testinde Bulunduğu okulda geçen hizmet süresi 10 yıl ve daha üstü olan öğretmenler okulların örgütsel imajında finansal sağlamlık ve toplumsal sorumluluk faaliyetlerine aynı bulunduğu okulda göreve yeni başlamış 1-3 ve 7-10 yıl hizmete sahip

öğretmenlere göre daha fazla önemli görmektedir. Öğretmenlerin aynı okulda hizmet süresi arttıkça araştırma finansal sağlamlığa verilen önem de artmaktadır. Aynı eğitime uzun süre emek vermiş öğretmenlerin okulların imajının güçlenmesinde finansal sağlamlık ve sanatsal, sportif etkinliklerin yer aldığı toplumsal sorumluluk çalışmalarının öneminin farkına vardığı söylenebilir.

Tablo8. Öğretmenlikte Geçen Hizmet Yılına Göre örgütsel imajında **Farklılaşma (Anova)**

Boyut	Farkın kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark I-J
Finansal sağlamlık	Guruplar arası	14,341	4				21 ve üzeri-1-5
	Guruplar içi	324,734	436	3,585	4,814	001	21 yıl üzeri-6-10
	Toplam	339,079	440	,745			
İmaj toplam	Guruplar arası	4,217	4	1,054	2,492	043	1-5-21 yıl ve üzeri
	Guruplar içi	184,410	436	,423			
	Toplam	188,626	440				6-10-21 yıl üzeri

Öğretmenlikte geçen hizmet yılı değişkenine göre örgütsel imajının finansal sağlamlık ve imaj toplam boyutunda p<05 düzeyinde fark bulunmuştur. Farkın kaynağını belirlemek için yapılan tukey testinde öğretmenlikte geçen hizmet süresi 21 yıl ve daha üstü olan öğretmenler okulların örgütsel imajında finansal sağlamlık ve imaj toplam puanında mesleğe yeni 1-5 ve 6-10 yıl hizmete sahip öğretmenlere göre daha fazla önemli görmektedir. Öğretmenlerin meslekte hizmet süresi arttıkça finansal sağlamlığa verilen önem de artmaktadır. Eğitime uzun süre emek vermiş öğretmenlerin okulların imajının güçlenmesinde finansal sağlamlık ve imaj toplamını kapsayan çalışmalarının öneminin farkına vardığı söylenebilir.

Tablo 9. Entelektüel Sermaye Toplamı İle İmaj Arasındaki Çok Değişkenli Regresyon Analizi Sonuçları

İmaj Sermaye	*B*	*SH*$_B$	*Β*	*t*	*P*
Sabit	,216	,100		2,158	,032
Yapısal Sermaye	,287	,044	,317	6,518	,000
İlişkisel Sermaye	,206	,043	,219	4,801	,000
Bilişim	,001	,040	,001	,027	,978
İnsan Sermayesi	,193	,038	,219	5,023	,000
Arge	,175	,031	,214	5,684	,000
n=441, R=.88, R^2=.77, F=293.871, p<.01					

Tablo 9'da Okulların örgütsel imajının yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analizi yer almaktadır. Entelektüel sermaye boyutları ile örgütsel imajı puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki vermektedir. (R=88, R^2=75, p<01) Adı geçen beş boyutla birlikte örgütsel imajının %77'sini açıklamaktadır. Eğitim kurumlarının imajını açıklamada entelektüel sermayenin alt boyutları önemli bir yordayıcıdır. Okulların imajını güçlendirmede entelektüel sermayenin önemli olduğu söylenebilir. Okulların entelektüel sermayesi artıkça imajları da güçlenmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin örgütsel imajı üzerindeki göreli önem sırası yapısal sermaye, ilişkisel sermaye, bilişim, insan sermayesi ve argedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde Sadece bilişimin anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmektedir.

Tablo 10.*Değişenler Arasındaki Çok Değişkenli Regresyon Analizi Sonuçları*

Entelektüel Sermaye	*B*	*SH_B*	*Β*	*t*	*P*
Sabit	,440	,089		4,917	,000
Çalışma ortamı	,159	,043	,166	3,686	,000
Yönetim kalitesi	,187	,034	,231	5,504	,000
Finansal sağlamlık	,110	,027	,145	4,102	,000
Duygusal cazibe	,045	,036	,049	1,263	,207
Hizmet kalitesi	,325	,043	,364	7,527	,000
Toplumsal sorumluluk	,02	,028	,033	1,053	,293

n=441, R=.88, R^2=.78, F=248,688 p<.01

Tablo 10'da entelektüel sermayenin yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analizi yer almaktadır. Örgütsel imaj boyutları ile entelektüel sermaye puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki vermektedir. (R=94, R^2=88, p<01). Adı geçen beş boyutla birlikte örgütsel imajının %88'ini açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin entelektüel sermayesi üzerindeki göreli önem sırası çalışma ortamı, yönetim kalitesi, finansal sağlamlık ve hizmet kalitesidir.. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde Sadece duygusal cazibe ve toplumsal sorumluluk boyutlarının anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmektedir.

Yapılan t testinde okulların örgütsel imajı ve entelektüel sermayesi öğretmenlerin cinsiyeti, branşa göre farklılaşmadığı görülmüştür.

SONUÇ

Okulların örgütsel imajı ve entelektüel sermayesinin incelendiği bu çalışmadan elde edilen bulgulardan okulların örgütsel imajını paylaşım, finansal sağlamlık, bütünleştirme, hizmet kalitesi ve güvenin oluşturduğu, entelektüel sermayesini de insan sermayesi, bilişim (bilgi teknolojilerini kullanma), Arge (araştırma geliştirme) faaliyetleri, yapısal sermaye ve ilişkisel sermayeden oluştuğu sonucuna varılmıştır.

Okulların örgütsel imajı ile entelektüel sermayesi arasındaki ilişkisi incelendiğinde, aralarında güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Okulların örgütsel imajı ile entelektüel sermayesinin birbirini destekleyen unsurlardır. Okulların örgütsel imajı artıkça entelektüel sermayesinin de arttığı söylenebilir. Okulların entelektüel sermayesi güçlendikçe örgütsel imajı da güçlenmektedir. Bayer (2003) çalışmasında entelektüel sermayenin artmasının kurumsallaşmayı arttıracağı sonucuna ulaşmıştır. Bektaş (2011) çalışmasında örgütsel imaj faktörlerinin örgüt kültürünün %57'sini yordadığı; ayrıca, örgüt kültürünü en yüksek yordayan değişkenin % 44 düzeyinde akademik çevre faktörü olduğunu tespit etmiştir. Çubukçu ve Girmen (2008) çalışmasında öğretmenlerin entelektüel sermayeye yönelik planlama becerilerinin gelişmesinin sınıf yönetim becerisini geliştirdiği sonucuna varmışlardır.

Öğretmenlerin aynı okulda çalışma süresine göre örgütsel imajında farklılık bulunmuştur. Aynı okulda 10 yıl ve daha fazla çalışmış öğretmenler örgütsel imajının gelişmesinde finansal sağlık ve toplumsal sorumluluğa aynı okulda 1-3 ve 7-10 yıl arası çalışmış öğretmenlere göre daha fazla önemli görmektedir. Öğretmenlerin aynı okulda uzun süre çalışması okulun örgütsel

imajının artmasında çalışanların finansal sağlamlık ve toplumsal sorumluluğu yerine getirmesinin önemini daha fazla hissettiği sonucuna ulaşılmıştır. Karabey ve İşcan (2007) çalışmalarında; örgütün dış imajını çekici bulan çalışanların, örgütle daha iyi özdeşleştiği ve örgütsel vatandaşlık davranışını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Öğretmenlikte geçen hizmet yılına göre öğretmenlerin kıdemi arttıkça okulların entelektüel sermayesinin gelişmesinde araştırma geliştirme faaliyetlerini mesleğe yeni başlamış öğretmenlere göre daha fazla önem vermektedir. Deneyim ve tecrübenin araştırma geliştirme faaliyetlerinin gerekliliği ortaya koyduğu sonucuna varılabilir. Gürbüz'ün (2010) yapmış olduğu bir araştırma sonucunda algılanan kurumsal imajın iş tatmini, duygusal bağlılık ve örgütsel vatandaşlık davranışını etkilediği görülmüştür.

Öğretmenlerin meslekte geçirdikleri süreçte Öğretmenlerin aynı okulda çalışma süresi arttıkça araştırma geliştirme faaliyetlerine verilen önemin arttığı görülebilir. Aynı okulda hizmet süresi arttıkça okulu daha yakından tanıma fırsatı bulan öğretmenler için okulun entelektüel sermayesinin güçlenmesinde arge faaliyetlerinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Çoban (2013) çalışmasında öğretmenlerin birlikte çalışma süreleri arttıkça entelektüel sermayeye verilen önemin arttığı sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırma bulgularına göre, entelektüel sermaye örgütsel imajının % 75'ni açıklamaktadır. Örgütsel imaj ise entelektüel sermayenin %88'ini açıklamaktadır. Örgütsel imajın gelişmesinde entelektüel sermayenin önemli bir etken olduğu tespit edilmiştir. Bir okulun örgütsel imajı arttıkça entelektüel sermayesi de artmaktadır. Yine bir okulun entelektüel sermayesi arttıkça örgütsel imajının da arttığı söylenebilir.

KAYNAKLAR

BAYER, E (2003). *Kurumsallaşma Yönelimli Entelektüel Sermayenin Etkinleştirilmesin Liderin Stratejik Rolü,* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

BEKTAŞ, F. (2010). Örgütsel İmaj ve Örgüt Kültürü: Öğretmen Adayı Örnekleminde Nedensel Bir Araştırma, *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi / Teori ve Uygulama,* Cilt (Vol): 1 Sayı, 5-18**.**

BÜYÜKÖZKAN, G. (2002). Entelektüel sermaye yönetimi, *KalDer Forum*, Nisan-Mayıs-Haziran, 35-.44.

CERİT, Y. (2006). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Üniversitenin Örgütsel İmaj Düzeyine İlişkin Algıları, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,* Sayı 47, ss: 343-365

DICHTER, E. (1985).What's In An Image**,** *Journal of Consumer Marketing*, Vol. 2 Iss: 1, pp.75 – 81.

EDVINSSON, L., MALONE, M. S. (1997). *Intellectual Capital: Realizing Your Company's True Value by Finding Its Hidden Brainpower*. New York /USA: Harper Business Harper Collins Publishers.

ERDOĞAN B.. Z.; DEVELİOĞLU , K.; GÖNÜLLÜOĞLU, S.; ve ÖZKAYA H. (2006) Kurumsal İmajın Şirketin Farklı Paydaşları Tarafından Algılanışı

Üzerine Bir Araştırma, *Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı,15.*

FERGUSON, D. P., WALLACE J. D. and CHANDLER, R. C. (2012) Rehabilitating Your Organization's Image: Public Relations Professionals' Perceptions of the Effectiveness and Ethicality of Image Repair Strategies in Crisis Situations, *Public Relations Journal* Vol. 6, No. 1 ISSN 1942-46.

GÜRBÜZ S. (2008), *Yönetici, Öğretmen ve Velilere Göre Ankara İli Özel ve Kamu ilköğretim okullarının kurumsal imajı,* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Yayınlanmamış Doktora Tezi.

GÜRBÜZ, S.(2010). Algılanan Kurumsal İmajın Yöneticilerin Bazı Tutum ve Davranışlarına Etkisi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 24 /229-240

HARROLD, D. (2000). Developing Intellectual Capital. Control Engineering; 47(9), 63–68. http://www.controleng.com, Erişim Tarihi:30.03.2014

KARABEY, C.N. ve İŞCAN Ö.F. (2007) Örgütsel Özdeşleşme, Örgütsel İmaj Ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı İlişkisi: Bir Uygulama, *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 21 Sayı: 2

KARAKUŞ, M. (2008). Eğitim Örgütlerinde Entelektüel Sermayenin Yönetimi, *Milli Eğitim Dergisi,* Sayı:178, 334-349.

KARAKUŞ, M; ÇOBAN, N. (2013). İlkokullarda Entelektüel Sermayenin Ölçülmesi ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 6 (4)

KARASAR, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KÜÇÜK F. (2005)İnsan Kaynakları Açısından Kurumsal İmaj, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* Cilt: 15, Sayı: 2, Sayfa: 247-266.

KÜÇÜKASLAN, A. (2004). Örgütsel İmaj Yönetim Süreçlerinin İncelenmesi ve Bir Uygulama, *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi* Cilt: 19, Sayı: 1.

LIEVENS F., HOYE G. V. and ANSEEL F. (2007). Organizational Identity and Employer Image: Towards a Unifying Framework, *British Journal of Management*, Vol. 18, S45–S59 DOI: 10.1111/j.1467-8551.2007 .00525.

POLAT S. (2011), Üniversite Öğrencilerine Göre Kocaeli Üniversitesi'nin Örgütsel İmajı, *Eğitim ve Bilim* 2011, Cilt 36 Sayı 160

PROVO, J. (2000). Human Capital Measurement. Knowledge and Intellectual Capital, Symposium 13 (March 8–12, 2000); Raleigh-Durham, North Carolina, USA, http:// files.eric.ed.gov/ full text/ ED 441084.pdf , Erişim Tarihi: 27.03.2013.

RUTH, L.W., BUKOWITZ, W.R. (2001). They Inland Yang of Intellectual Capital Management: The Impact of Owner Ship on Realizing Value From Intellectual Capital. *Journal of Intellectual Capital*, *2*(2), 98

STEWART, T. A. (1991). Brainpower. *Fortune*, June 3, *123*(11), 42-60.

STEWART, T.A (1997). *Entelektüel Sermaye: Kuruluşların Yeni Zenginliği*, (Çev. N. El Hüseyni), İstanbul: Mess Yayınları.

ŞANAL, M. (2006). *Entellektüel Sermaye Yönetimi ve Türkiye'deki Sanayi İşletmelerinde Uygulanması Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

ŞAHİN, C. (2011). S*osyal ve Entelektüel Sermayenin İlköğretim ile Ortaöğretim okullarında Kullanılma Düzeylerinin Okul Yöneticilerinin Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi,* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

ŞAHİN, C., AKAN, D. ve BAŞAR, M. (2014). Okullardaki Sosyal ve Entelektüel Sermaye İlişkilerinin ve Düzeyinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 18, 300-320.